Організація транспортування дичини та риби поштою у Галичині кінця XIX – початку XX ст.

Велику роль у реалізації дичини відігравала пошта. З метою належної організації пересилки дичини органи державної виконавчої влади, поштова дирекція прийняли низку нормативно-правових актів, які регламентували перевезення дичини.

Одним із перших нормативно-правових документів, що врегульовував питання перевезення дичини на території Галичини, було Розпорядження Міністерства торгівлі Австрії від 2 квітня 1870 року «Щодо пакування, опечатування і декларування вартості посилок, які пересилають на територію монархії». У Розпорядженні була прописана вимога, щоб особи, які пересилають дичину, слідкували, щоб дичина була сухою та добре обезкровленою. Лише у цьому вигляді її дозволяли пересилати без упаковки. Для зручності транспортування посилок з дичиною слід було при оформленні посилки важчої за 50 фунтів зв'язувати їх так, щоб можна було взятись за ручку.[1] Аналогічні вимоги були у розпорядженні Львівської поштової дирекції від 1 липня 1894 року.[2] У кодексі адміністративних законів Австрії (1893), розділ Е «Щодо контролю за торгівлею продукцією харчування на ринках, за вагами» зазначено, що рибу відправляти поштою можна було виключно випотрошеною, так як вона у такому стані вона менше псується.[3] Дещо прискіпливішими були вимоги до транспортування дичини у Розпорядженні Міністерства торгівлі Австрії від 22 вересня 1916 року: продукція з дичини повинна була бути не лише обезкровленою, але й без шерсті.[4] Адже неналежним чином запакована посилка з дичиною призводила не лише до псування м'яса, але й могла пошкодити інші посилки.[5]

---

[1] Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych. – Wiedeń, 1887. – S.138-139.
[2] Obwieszczenie // Gazeta lwowska. – 1894. – № 162. – 20 marca. – S.9.
[3] Przesyłka ryb w świeżym stanie // Okólnik. – 1893. – № 7. – S.62.
[4] Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych. – Wiedeń, 1909. – S.956.
[5] Z dyrekcyi poczt i telegrafów // Gazeta lwowska. – 1902. – № 286. – 14 grudnia. – S.3.

У статті «Мисливство та мисливці Франції, Англії і в Німеччині» (1883 р.) відзначалось, що найприскіпливіше до транспортування дичини ставились у Німеччині, де фазанів, куріпок перевозять у підвішеному стані, а зайців і козуль – у випотрошеному вигляді.[6] Про важливість питання транспортування дичини свідчить той факт, щодо розпорядження Міністерства рільництва Австро-Угорської імперії (від 14 червня 1889 р.) про проведення екзамену для мисливської охорони були включені питання про транспортування дичини та правила її зберігання.[7] Питання зберігання та транспортування дичини висвітллені також й у підручнику С. Камоцького «Мисливський підручник» (1935 р.) [8].

У статті «Чи вигідно продавати форель у Парижі» відзначалось, що найоптимальніше форель упаковувати у ящику-посилці по 50 штук, пересипавши їх льодом.[9] Аналогічно у статті «Торгівля та поштові відправлення раків» (1893 р.) вказано що раки краще пересилати у посилках вагою до 5 кілограм, бо за таких умов раки найменше гинули, а живі та свіжі раки мали найвищу ціну.[10] Стаття «Рак» (1884 р.) містила інформацію про те, що влітку транспортувати раки поштою слід було у кошиках, застелених соломою, взимку – у скриньках. Перед цим їх необхідно було витерти ганчіркою та висушити на сонці. При пересилці раків взимку потрібно було слідкувати, щоб вони не замерзли і не загинули. Було підраховано, що при пересилці раків з Галичини до Парижа чи Берліна гине 10 %.[11] Також розраховано, що витрати на транспортування займають 10 % у собівартості риби та дичини.[12]

[6] Rue de la Myśliwstwo i myśliwi we Francyi, Anglii i w Niemczech / de la Rue // Łowiec. – 1883. – № 7. – S.109.
[7] Dzerowicz W. Podręcznik prawny w sprawach lasowych, polowych, łowieckich i o rybołowstwie / Wiktor Dzerowicz. – Lwów : Gubrynowicz i Schmidt, 1898. – S.
[8] Kamocki S. Podręcznik łowiectwa / Stanisław Kamocki. – Warszawa : Nowy świat, 1935. – 240 s.
[9] Czy opłaci się przedawać pstrągi do Paryża // Okólnik. – 1904. – № 71. – S.188.
[10] Handel rakami i przesyłka takowych// Okólnik. – 1893. – № 50. – S.53.
[11] Leopold Weigl Rak // Łowiec – 1884. – № 8. – S.125.
[12] Kochanowski C. Sprzedaż dziczyzny w mieście Lwowie / C. Kochanowski // Łowiec – 1903. – № 22 – S.256.

Для швидкої обробки посилок на митниці Львівська поштова дирекція (1903 р.) зверталась до користувачів пошти, щоб при пересилці дичини вказувати вагу та вартість посилки, так як у таких містах як Львів, Краків, Прага, Відень існує споживчий податок на споживання дичини.[13] Для виконання вимог французьких законів, що передбачали при продажі дичини обов’язковий сертифікат про її походження, поштова дирекція у Львові звернулась до потенційних відправників посилок з дичиною до Франції з вимогою додавати до посилки відповідний сертифікат про її походження. [14] З метою зменшення випадків незаконного полювання Галицьке мисливське товариство направило звернення до керівництва залізниці, щоб воно не приймало посилки з дичиною без сертифікату походження дичини.[15]

З розбудовою у Галичині залізниць пожвавилась й торгівля рибою. Найбільший експорт рибної продукції здійснювався через залізничну станцію Підволочиськ, де з 1 жовтня 1903 року по 30 вересня 1904 року було відправлено 457485 кг живої риби, в тому числі 175593 кг – в окремих посилках та 281892 кг – у товарних вагонах. За цей же період з Тернополя було відправлено 12011 кг рибної продукції, Городка – 2930 кг, Перемишля – 5455 кг, Торська – 1400 кг, Ходорова – 7045 кг, Бурштина – 4502 кг, Затора – 175000 кг.[16] Поштою у 1895 році було перевезено з Галичини 40061 кг риби, причому 25985 кг – в межах Австро-Угорщини і лише 9846 кг – за межі монархії. Того ж року до Галичини ввезено поштою 62554 кг риби, в тому числі: 54742 кг − з-за меж Австро-Угорської імперії[17].

Розбудова транспортної інфраструктури зумовила покращення умов для торгівлі дичиною та рибою за допомогою пошти, але мала й негативні наслідки. Тогочасна преса відмічала, що, використовуючи пошту, деякі нечесні мисливці

[13] Ruch przedświąteczny // Gazeta lwowska. – 1903. – № 283. – 11 grudnia. – S.12.
[14] Rozmaite obwieszczenia // Gazeta lwowska. – 1892. – № 86. – 15 kwietnia. – S.8.
[15] Sprawozdanie stenograficzne z Walnego zgromadzenia galic. towarzystwa łowieckiego z dnia 14 października 1883//Łowiec. – 1883. – № 11. (dodatek nadzwyczajny) – S.1-2.
[16] W sprawie przewozu ryb kolejami żelaznemi. // Okólnik. – 1906. – № 80. – S.34.
[17] Pawlik S. Handel zwierzyną, rybami i rakami w Galicyi / S. Pawlik // Łowiec – 1899. – № 2. – S. 13–16.

намагались уникнути відповідальності за браконьєрство. Зокрема, у журналі «Ловець» була навіть опублікована гумористична історія про боротьбу з браконьєрством на Долинщині з провокаційною назвою «Посмертна мандрівка козулі» (1938 р.). Так, 18 листопада 1876 року при виконанні своїх обов'язків щодо нагляду за рухом товару львівська акцизна (податкова) охорона затримала на вокзалі Львова посилку з козулею (самицею), відправлену поштою з Долини п. Фішером з Болехова до п. Малецького, який працював у англійському готелі у Львові. Тогочасне законодавство не тільки забороняло торгувати дичиною у немисливський сезон, але й забороняло добувати самиць козулі. Був складений відповідний протокол та проведене розслідування, в ході якого отримувач посилки – п. Малицький зізнався, що купував дичину у Долині, але вона приходила у відповідний час. Він висловлював своє обурення, що продавець не зазначив у посилці стать тварини. У свою чергу, поліція допитала у Долині продавця Фішера, який пояснив, що козулю купив на базарі і не відрізняє самця від самиці. Козулю конфіскували, продали на аукціоні за 10 золотих, а кошти направили у фонд бідних[18]. В подальшому преса відмічала й інші маніпуляції з застосуванням пошти. Часопис «Ловець» відзначав, що поштові перевізники, користуючись тим, що їхні карети при в'їзді до Львова на митних постах (рогатках) не перевіряють, організували нелегальні перевезення до міста зайців. [19]

Аналогічні маніпуляції намагались вчиняти торгівці рибою, але митні органи на Кракiвському залізничному вокзалі перевіряли посилки та конфісковували товари, які були не були задекларовані та недозволені для пересилки. Всього за 1892 рік було конфісковано 3 тисячі раків, які в подальшому було випущено у річку,[20] а в 1898 році лише за три місяці, коли була заборонена торгівля раками, на Кракiвській митниці було конфісковано 353 посилки з 1740 раками.[21]

---

[18] Pośmiertna wędrówka sarny // Łowiec. – 1938. – № 19-20. – S.182.
[19] Korespondencye // //Łowiec – 1903. – № 7. – S. 81.
[20] Konfiskata raków na dworcu kolei żelaznej w Krakowie// Okólnik. – 1893. – № 50. – S.53.
[21] OKÓLNIK 35// Okólnik. – 1898. – № 35. – S.5.

Можна припустити, що з метою жорсткішого контролю за торгівлею дичиною у Царстві Польському, яке було під протекторатом Російської імперії та менш ліберально налаштоване у секторі економіки, Мисливський закон від 1909 року взагалі забороняв використовувати для транспортування дичини поштові посилки.[22]

Отже, з розвитком залізничного сполучення у Галичині кінця XIX ст. зростає торгівля дичиною та рибою. Торгівці користувались послугами пошти.

Проців О.Р. Організація транспортування дичини та риби поштою у Галичині кінця XIX – початку XX ст. [Text]: матер. Дев'ятої міжнародної наукової конференції (27-28 жовтня 2016 р., Дніпро) / за наук. ред. академіка НАН України Смолія В.А., проф. Ченцова В.В. – Дніпропетровськ: Університет митної справи та фінансів – С. 67-70.

[22] Nowe prawo myśliwskie//Łowiec Polski – 1909. – № 22. – S.340-344.